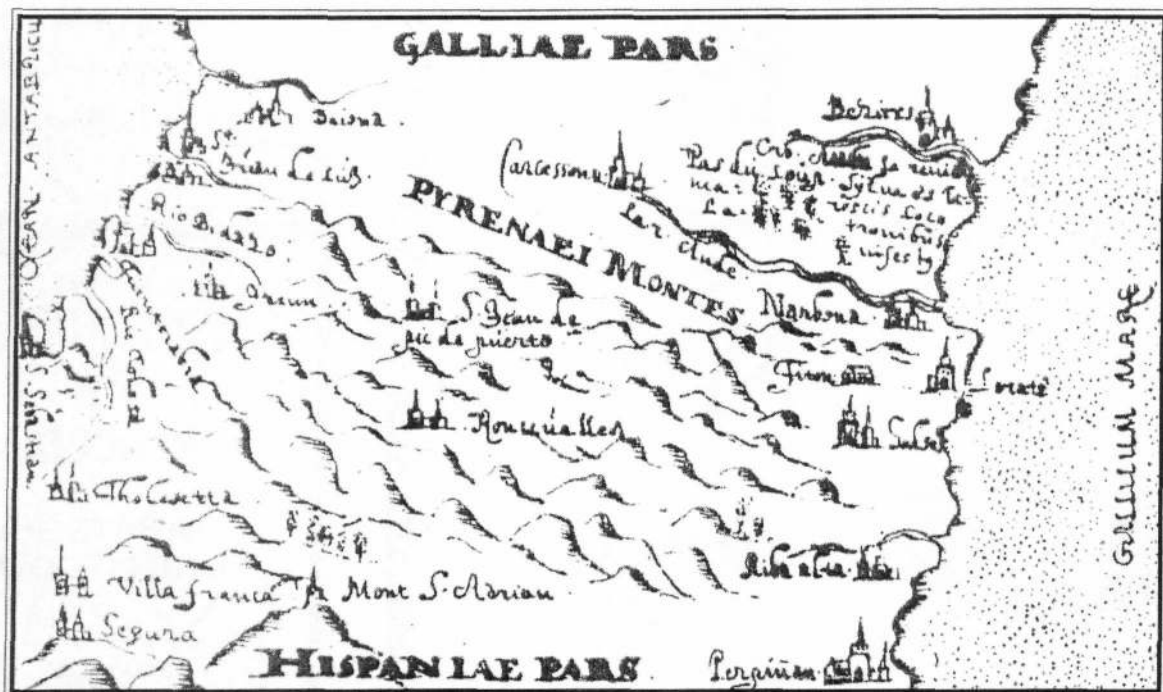

IRUN ETA HONDARRIBIA, CUELBIS-EN THESORO CHOROGRAPHICO DE LAS ESPANNAS DELAKO ESKUIZKRIBUAN

Diego Cuelbis aleman estudiante gazteak, Joel Koris bere lagun zuela, duela lau mende, 1599 urtean hain zuzen, Espainian zehar egin zuen bidaiaren oroitzapenez eskuizkribu bat utzi zigun, *Thesoro Chorographico de las Espannas* izenburupean, gaur egun British Museum-ean gordetzen dena.

Julio-César Santoy arabarrak beti agertu digu gure herriaz edonon aurkitu dituen ageri zaharrak adierazteko zaletasun bikaina eta 1972an eskaini zigun horietako bat, bere sarreraz, aldaeraz eta ohar adierazgarritz, *Dos alemanes en Vasconia. Mayo de 1599* izenburuz (Vitoria-Gasteiz, 1972), eskuizkribu haretan Euskal Herriaz zioena soilki jasoaz.

Diego Cuelbis Leipzig hirian jaioa zen eta bidaiara hura egin zuenean 25 urte baizik ez zituen.

1599ko maiatzaren hamalautik hamazortzigarrenera egin zuen ibilbidea honakoa izan zen, Irun, Donostia,

hernani, Tolosa, Ordizia, Segura, San Adriango haizpetik gainak hartuz Arabara, Agurain (non meza entzun zuten), Gasteiz, Trebiñoko Lapuebla eta handik Ebroko Mirandara.

Baina artikulu honetan soil soilik Irun eta Hondarribiari dagokienera mugatuko naiz, testu hura euskarara itzuliz. Eta hara aipaturiko eskuizkribuaren 5 eta 7 orrialdeetan zer zioen:

“ IRUN ”

Hiri txiki bat da, Frantziako Donibane-Lohizune hiritik bi legoatara. Espainiako azken eskualdean, Gipuzkoako probintzian, Frantziaren mugan. Hurbil eta ez hain handia ez den itsasadar ibaia igaro ondoren, zeini deitzen zaion Bidaso. Honek bereizten ditu Frantzia eta Espainia.

Hemen igaro naiz ni Diego Cuelbis Leipzig-ekoa nire lagun bakartzat Joel Koris dudalarik, eta Espainiako mutila nire morri izatez asturiarra bera. Mila bostehun eta larogeta hamargarren urteko maiatzaren hamalauan eguerdiko hamar t'erdietan.

Neskak hemen burua agerian eramaten dute Baionan bezala, baina ilea guztiz muzturik, jauzika gure aurrekaldera etorri zitzaizkigun morezka eran kastañeta eta danborinarekin; eskean edozein arrotzi ongi etorria emanaz.

O Jaun Sortzaile handia eta nire Jesukristo begiratzailea Jainkoaren seme, Aitarekin eta Espiritu sainduarekin bizi naiz, nire ondasun iturri emailtatzat zaitudana. Entzun eta orain zureganako maitasunagatik eskariz erregutzen dizudana, eta egin zazu mesedez nire segurantzaz Espainiako erresuma hauetatik alai eta pozik irten nezan; Zuk gidatu zenuen Tobias morroia, gida nazazu bidean zure txit saildua lagun. Aingeru guardakoa, ez nazazula desanparatu kontzientziaz igaro leku estu honetan, arrotzontzat hain mingotsa eta garaiagatik berri gutxikoa delarik hain lan mingarria denez gero, zaitetz Aita nire zaintzaile eta lagungarri guzti hau garaiagatik eta berri gutxiko hain lan mingarria bizitza miserable izanik ondorenean nirengana iristeko gure aberriaren onerako eta azkenean arima zeruko loriara. Gorputz eta arimaz azke nazazu arrisku guztietatik, gorde beti gau eta egun betitasunean errege bizi zeran horrek. Amen.»

“ HONDARRIBIA ”

Une labur bat besterik ez Irundik eskuinaldera itsasotik hurbil gazteluz babesturik Hondarribiko hiria, nagusi eta ondo ezaguna. Espainiaren ifarraldeko itsasoan, Gipuzkoako probintziaren azken muturrean Frantziako mugondoan. Hiri hontan Pirineo mendien jarraipenari loturik Jaizkibel mendia deritzona bere hegalek Frantzia aldera dituela. Antzina Olearso hiria zeritzaion, orain hitzak nahasturik: Oyarço harana deritzaio. Hiri hau oraintsu maiz gudukatu dute frantsesek. Orain murre- hesiz babestua da munduko hoberenen arteko. Latinez *Fons rabidus* deritzaio.»

FUENTARABIA

Un trato solamente de grima a mano derecha cercano de la Mar esta bastecida la villa de fuentarabia principal y bien conocida en la ribera del Mar Septentrional de España, en lo ultimo de la provincia Guipuzcoana junto ala raya de francia. Esta yugada es e villa con las cumbres de los montes Pirineos que se llaman Sierras de Jaizkibel en las vertientes que caen hacia francia antiguamente llamose esta villa Olearso a la qual tambien agora corrompido el vocabulo el

JUAN SAN MARTIN

AUTO - ESCUELA

ALZAGA

A-1, A-2, B, C, D eta E
KARNETEN TRAMITAZIOA

Uranzu, 37 - Tel. 943 62 16 27 - Fax: 943 33 95 IRUN
Zuloaga, 12 - Tel. 943 64 16 23 - HONDARRIBIA
C/ Fuenterrabia, s/n - Tel. 943 61 72 12 - IRUN

ARDORA

TLF. 943 64. 24. 61
943 64. 41. 55

ARDORA Foru kalea
JATETXEA HONDARRIBIA